

- 7** INSTITUTO GEOGRÁFICO. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 923, Córdoba*. Ed. Especial. Madrid: Instituto Geográfico, 1939
- 8** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército. *Cartografía Militar de España, Plano Director 1:10.000, Hoja 559-IV, Cuadrante S.E., Pozuelo de Alarcón*. Ed. Provisional. Madrid: Ministerio de la Guerra, 1937
- 9** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército. *Cartografía Militar de España, Plano Director 1:25.000, Hoja 570-IV, Ares del Maestre*. Ed. Provisional. Barcelona: Instituto Geográfico, 1938
- 10** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército. *Cartografía Militar de España, Plano Director 1:25.000, Hoja 639-III, Bejís*. 2ª ed. [Valencia?]: Instituto Geográfico, 1939
- 11** INSTITUTO GEOGRÁFICO. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 440, Belchite*. 1ª ed. Madrid: Instituto Geográfico, 1927
- 12** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército. *Cartografía Militar de España, Plano Director 1:25.000, Hoja 594-IV-I, Alcalá de Chivert*. [Valencia?]: Instituto Geográfico, 1938
- 13** ESPANYA. Ejército de Levante. 5ª Sección. *Mapa general de carreteras*. 1:400.000. [Valencia?]: Instituto Geográfico, 1938
- 14** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército. *Cartografía Militar de España, Plano Director 1:10.000, Hoja 559-II, Cuadrante S.E., Vallecas*. Madrid: Ministerio de Defensa, 1938
- 15** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército del Aire. *Mapa Topográfico Nacional 1:25.000, Hoja 559-4, Madrid*. [s.l.]: Ejército del Aire, 1939
- 16** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército del Aire. Servicio de Cartografía. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 420, San Baudilio de Llobregat*. [s.l.]: Ejército del Aire, 1939
- 17** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército del Aire. Servicio de Cartografía. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 421, Barcelona*. [s.l.]: Ejército del Aire, 1939
- 18** ESPANYA. Estado Mayor del Ejército del Aire. Servicio de Cartografía. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 448, Gavá*. [s.l.]: Ejército del Aire, 1938
- 19** [ESPANYA. SECCIÓN CARTOGRÁFICA DEL CUARTEL GENERAL DEL GENERALÍSIMO]. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 591, Mora de Rubielos*. [Burgos?]: [Sección Cartográfica del Cuartel General del Generalísimo], [1937?]
- 20** [ESPANYA. SECCIÓN CARTOGRÁFICA DEL CUARTEL GENERAL DEL GENERALÍSIMO]. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 676, Sever*. [Burgos?]: [Sección Cartográfica del Cuartel General del Generalísimo], [1937?]

EXPOSICIÓ

ELS MAPES DE LA GUERRA CIVIL COL·LECCIÓ DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

1 DE NOVEMBRE DE 2016 – 31 DE MARÇ DE 2017

CARTOTECA DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
FACULTAT DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA – 1ª PLANTA
AVDA. BLASCO IBÁÑEZ, 28

José Rueda, Coordinador – Concepción Castells, Auxiliar tècnica
Telèfon: 96 386 49 24
Correu electrònic: cartoteca@uv.es

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

La col·lecció de mapes de la guerra civil de la Universitat de València

La Cartoteca, que conté la major part dels fons de cartografia de la Universitat, compta entre les seues col·leccions amb una especialment valuosa: la col·lecció de mapes de la Guerra Civil Espanyola de 1936-1939. Són més de 200 peces editades durant el conflicte. En síntesi, aquestes són les seues característiques:

Cartografia republicana

MTN 1:50.000: són alguns fulls solts sobre tot de la zona centre de la península i algun d'Andalusia, publicats a partir de 1937.

Pla Director 1:25.000: una de las col·leccions més importants d'aquest fons, amb més de 80 fulls (més o menys el 25% de la producció total de la guerra) publicats en 1938-39. Geogràficament abasten la província de Castelló, des d'el Delta de l'Ebre fins Sagunt.

Pla Director 1:10.000: 27 fulls de Madrid i entorns editats en 1937-38 i alguns fulls solts de la Comunitat Valenciana, Andalusia, Catalunya i les Balears.

Mapa de comandament 1:100.000: només tres fulls de Catalunya.

Altra cartografia: la Cartoteca posseeix alguns mapes provincials (València, Alacant, Albacete...) de diverses escales, alguns reedicions d'anys anteriors a la guerra, y dues importants peces singulars: un mapa de carreteres de l'Exèrcit de Llevant i un mapa d'Espanya fet per l'aviació republicana on es mostren totes les instal·lacions d'aquest àmbit existents en el país. En conjunt, els mapes republicans componen una bona mostra de l'esforç governamental durant la guerra.

Cartografia franquista

Pel contari, els mapes franquistes de la col·lecció de la Cartoteca són molts menys, 38 peces solament, totes a escala 1:50.000 menys un, i de zones geogràfiques més disperses. Tanmateix, 25 d'ells corresponen a una tirada feta per l'Exèrcit de l'Aire durant l'ofensiva final en Catalunya i constitueixen un valuós testimoni de l'activitat dels messos finals de la guerra, en l'ofensiva de Catalunya, amb la guerra ja decidida i amb molts més recursos a disposició del bàndol franquista.

Localització, organització i difusió

Dispersos en un principi entre els fons d'altres col·leccions de la Cartoteca, localitzar aquests fulls i organitzar-los ha estat una tasca llarga i àrdua: no tots els mapes de la guerra tenen data d'edició, sobre tot els del bàndol franquista, per la qual cosa havien passat desapercibuts a l'hora de catalogar-los. Va ser necessari mirar un per un tots els mapes de totes les sèries cartogràfiques per a localitzar els fulls. Aquesta tasca va permetre també descobrir altre tipus de fons de la guerra: els mapes editats abans del conflicte però

utilitzats en ell per diverses unitats militars, alguns 20 anys anteriors a la guerra, la qual cosa dóna idea de la precarietat dels mitjans amb els quals es va comptar.

Finalment, localitzats i catalogats, la Cartoteca va començar des de l'any 2014 a digitalitzar la seua col·lecció de la guerra civil en el repositori institucional de la Universitat, on poden ser consultats lliurement.

Ara que la Facultat de Geografia i Història commemora els 80 anys de la capitalitat de València durant la guerra, sembla una bona oportunitat per a presentar una exposició amb dos objectius: explicar la producció cartogràfica durant la guerra civil a partir de la bibliografia publicada sobre aquest tema i amb exemples de la nostra col·lecció, i donar publicitat a un fons que és ja part del patrimoni bibliogràfic i documental de la Universitat de València.

Bibliografia

HERAS MOLINOS, Ángel de las. (2009). *Aspectos cartográficos de la Guerra Civil Española (1936-1939)*. Madrid: Centro Nacional de Información Geográfica.

NADAL, Francesc (et al.). (2007). *Los mapas en la guerra civil española (1936-1939)*. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya.

NADAL, Francesc y URTEAGA, Luis (eds.) (2014). *Mapas y cartógrafos en la guerra civil española (1936-1939)*. Madrid: Instituto Geográfico Nacional.

URTEAGA, Luis y NADAL, Francesc. (2001). *Las series del mapa topográfico de España a escala 1:50.000*. Madrid: Instituto Geográfico Nacional.

MAPES DE L'EXPOSICIÓ

1 CHÍAS CARBÓ, Benito. *Alicante*. Barcelona: Editorial Martín, [ca. 1926]

2 INSTITUTO GEOGRÁFICO. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 480, Fontiveros*. Madrid: Instituto Geográfico, 1936

3 INSTITUTO GEOGRÁFICO. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 458, Prádena*. Ed. Especial. Madrid: Instituto Geográfico, 1937

4 [ESpanya. SECCIÓN CARTOGRÁFICA DEL CUARTEL GENERAL DEL GENERALÍSIMO]. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 458, Prádena*. [Burgos?]: [Sección Cartográfica del Cuartel General del Generalísimo], [1937?]

5 INSTITUTO GEOGRÁFICO. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 536, Guadalajara*. Ed. Especial. Madrid: Instituto Geográfico, 1937

6 INSTITUTO GEOGRÁFICO. *Mapa Topográfico Nacional 1:50.000, Hoja 294, Manlleu*. Ed. Especial. Madrid: Instituto Geográfico, 1938